

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛОМБАРДНОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ*

© 2025 КОПИЛЮК О. І., МУЗИЧКА О. М., ЖУРИБІДА Н. Р., ЛЕСЬКО С. Р.

УДК 336.7
JEL Classification: E44

Копилюк О. І., Музичка О. М., Журибіда Н. Р., Лесько С. Р. Організаційно-економічні засади розвитку ломбардного бізнесу в сучасних умовах

Мета статті полягає в обґрунтуванні організаційно-економічних засад розвитку ломбардного бізнесу як особливої складової фінансового ринку, що інтегрує комерцію, кредитування та є об'єктом регуляторних вимог НБУ. Зазначено, що в умовах воєнного стану в Україні зростає роль ломбардів, як джерела короткострокового кредитного забезпечення населення. Ломбардний бізнес запропоновано розглядати як вид підприємницької діяльності, який пов'язаний із кредитуванням на договірних засадах ломбардами фізичних осіб під визначену процентну ставку, забезпечення рухомим майном та здійснення його організаційного супроводу. Доведено, що ломбарди можна вважати найбільш стабільними інституціями фінансового ринку, особливо в часи негативних економічних трансформацій, оскільки ризик у їх діяльності мінімальний. Удосконалено організаційно-економічні засади здійснення ломбардного бізнесу в Україні, які запропоновано розглядати в контексті реалізації регуляторних функцій НБУ та підприємницької складової. Акцентовано на необхідності впровадження комплексного та ризик-орієнтованого нагляду за їх діяльністю з дотриманням принципів пропорційності, перспективності, раннього виявлення та реагування, професійного судження, правової визначеності. Запропоновано напрями розвитку ломбардного бізнесу в Україні на основі удосконалення нормативно-правової бази регулювання; впровадження новітніх методик оцінки кредитоспроможності позичальників та кредитного забезпечення; подолання соціальної стигматизації, підвищення рівня довіри через впровадження дієвої системи захисту прав споживачів ломбардних послуг; розвитку нової парадигми комплексного та ризик-орієнтованого нагляду за ринком ломбардних послуг; розробки критеріїв дотримання вимог до капіталу з урахуванням сучасних змін у законодавстві й транспарентності ведення бізнесу; впровадження новітніх бізнес-моделей діяльності; реалізації диференційованих та гнучких підходів до механізму ціноутворення за ломбардними кредитами. Перспективами подальших досліджень є розробка інструментарію кількісного та якісного оцінювання ефективності здійснення ломбардної діяльності з дотриманням концепції сталого розвитку, регуляторних вимог, ризик-орієнтованого управління.

Ключові слова: ломбард, ломбардний кредит, фінансовий ринок, нагляд, кредитні взаємовідносини, процентна ставка, застава.

Рис.: 2. **Бібл.:** 12.

Копилюк Оксана Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: kopylyuk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0977-1309>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-3146-2019>

Музичка Олександра Миронівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: olexmu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2625-5741>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-2153-2019>

Журибіда Наталія Романівна – доктор філософії, старший викладач кафедри фінансів, економічної безпеки, банківської справи та страхового бізнесу, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: febssb@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9055-3626>

Лесько Соломія Русланівна – магістрант, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

UDC 336.7
JEL Classification: E44

Kopylyuk O. I., Muzychka O. M., Zhuribida N. R., Lesko S. R. The Organizational and Economic Principles of the Development of the Pawnshop Business in Modern Conditions

The aim of the article is to substantiate the organizational and economic foundations for the development of the pawnshop business as a specific component of the financial market, which integrates commerce, lending, and is subject to the regulatory requirements of the National Bank of Ukraine. It is noted that under the conditions of martial law in Ukraine, the role of pawnshops is increasing as a source of short-term credit support for the population. The pawnshop business is proposed to be considered as a type of entrepreneurial activity related to lending on contractual terms by pawnshops to individuals at a specified interest rate, secured by movable property, and involving its organizational support. It is proved that pawnshops can be regarded as the most stable institu-

* Роботу виконано в межах науково-дослідної теми «Фінансові та організаційні механізми забезпечення інноваційно-інвестиційного розвитку економіки України» (№ держреєстрації 0118U000024)

tions in the financial market, especially during times of negative economic transformations, as the risk in their activities is minimal. The organizational and economic foundations for conducting pawnshop business in Ukraine have been improved, which are proposed to be considered in the context of implementing the regulatory functions of the National Bank of Ukraine and the entrepreneurial component. Emphasis is placed on the necessity of implementing comprehensive and risk-oriented supervision of the relevant activities, adhering to the principles of proportionality, forward-looking, early detection and response, professional judgment, and legal certainty. Directions for the development of the pawnshop business in Ukraine are proposed based on the improvement of the regulatory and legal framework; the introduction of modern methodologies for assessing the creditworthiness of borrowers and credit security; overcoming social stigmatization, increasing the level of trust through the implementation of an efficient consumer protection system for pawnshop services; the development of a new paradigm of comprehensive and risk-oriented supervision of the pawnshop services market; the development of criteria for compliance with capital requirements considering current changes in legislation and business transparency; the introduction of innovative business models; and the implementation of differentiated and flexible approaches to the pricing mechanism for pawnshop loans. The prospects for further research involve the development of instruments for quantitative and qualitative assessment of the efficiency of pawnshop activities, adhering to the conception of sustainable development, regulatory requirements, and risk-oriented management.

Keywords: pawnshop, pawnshop credit, financial market, supervision, credit relations, interest rate, collateral.

Fig.: 2. **Bibl.:** 12.

Kopylyuk Oksana I. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Head of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: kopylyuk@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0977-1309>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-3146-2019>

Muzychka Oleksandra M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: olexmu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2625-5741>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/F-2153-2019>

Zhuribida Natalia R. – PhD, Senior Lecturer of the Department of Finance, Economic Security, Banking and Insurance Business, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: febbssb@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9055-3626>

Lesko Solomiia R. – Master's Student, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)

Важливе місце в активізації економічних процесів серед інфраструктурних учасників фінансового ринку займають ломбарди, роль яких як джерела короткострокового кредитного забезпечення населення посилюється в умовах воєнного стану в Україні. Ломбарди завдяки ширшій доступності та диверсифікованості послуг, які виходять за рамки їх традиційної діяльності, користуються широкою популярністю серед цих верств населення, у яких обмежені можливості отримання кредитів у банках. Особливістю сучасного етапу розвитку ломбардного бізнесу в Україні є те, що, незважаючи на зменшення кількості ломбардів, попит на їх послуги постійно зростає. З огляду на це, особливої актуальності набувають питання, пов'язані із обґрунтуванням організаційних та економічних аспектів розвитку ломбардного бізнесу з урахуванням сучасних законодавчих змін та нової парадигми регулювання ринку небанківських фінансових установ в Україні.

Проблематиці розвитку ломбардів, дослідженню їх ролі і місця на фінансовому ринку присвячені наукові розробки вітчизняних та закордонних учених, зокрема, таких як: S. Dharmadhikari [1], Н. Внукова [3], Є. Пархоменко [4], Т. Завора, В. Ільченко [5], Н. Михальчук [6], О. Ярошевська,

Д. Карась, А. Кушнір [9], Т.-С. Hung, С.-У. Lin [10] та інших. Значний обсяг розробок методичного характеру в контексті виконання регуляторних та наглядових повноважень у сфері ломбардного бізнесу належить Національному банку України (НБУ).

Незважаючи на існуючий науковий доробок, не вирішеними залишаються питання щодо обґрунтування організаційно-економічних засад розвитку ломбардного бізнесу в умовах зміни парадигми регулювання фінансового ринку України, вимог існуючих нормативно-правових актів та сучасних викликів і загроз.

Метою статті є обґрунтування організаційно-економічних засад розвитку ломбардного бізнесу як особливої складової фінансового ринку, що інтегрує комерцію, кредитування та є об'єктом регуляторних вимог НБУ.

В умовах сьогодення ломбардний бізнес є досить поширений у світовій практиці, має розгалужену мережу своєї діяльності та значні обсяги операцій. За даними Cognitive Market Research, розмір світового ринку ломбардів у 2024 році оцінювався в 39512,2 млн дол. США, з яких Близький Схід і Африка займали головний ринок із приблизно 2 % світового доходу з розмі-

ром ринку 790,24 млн дол. США. З 2024 по 2031 рр. очікується його щорічне зростання на 3,2 % [1].

В Україні масштаби ломбардного бізнесу є відносно невеликими, однак на сьогодні суттєво змінюється концепція його діяльності, та відбуваються якісні зміни. Зокрема, з 1 липня 2020 року державне регулювання та нагляд за діяльністю ломбардів є компетенцією НБУ. В контексті зміни парадигми регулювання ринку фінансових послуг було прийнято Закон України "Про фінансові послуги та фінансові компанії", згідно з яким ломбард – це фінансова установа, яка на підставі ліцензії на діяльність ломбарду має право надавати фізичним особам фінансові послуги з надання коштів та банківських металів у кредит у вигляді ломбардних кредитів [2]. У цьому нормативному документі акцентується увага на кредитній спрямованості діяльності таких установ, характері взаємовідносин з фізичними особами та їх предметній сфері.

Ломбардний кредит згідно з цим Законом – це кредит, що надається виключно ломбардами виключно фізичним особам виключно під заставу рухомого майна з урахуванням вимог до договору про надання ломбардного кредиту та виконання зобов'язань за таким договором [2]. Отже, особливостями такого кредитування є договірний характер, спрямованість на фізичних осіб, забезпеченість лише рухомим майном.

З позицій Н. М. Внукової, ломбард – фінансова установа, виключним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам за кошти власні або на основі залучених коштів, під заставу майна на визначений строк, під процент і надання супутніх послуг, таких як оцінка, зберігання, страхування, збут заставних речей [3, с. 22]. У цьому визначенні акцентується увага на джерелах здійснення кредитної діяльності, платному характері послуг та організаційному супроводі кредитної операції.

Схоже визначення наводить Є. Ю. Пархоменко, який під ломбардом розуміє небанківську фінансову установу, основним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів споживачам ломбардних послуг у готівковій та безготівковій формі за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна та майнових прав на визначений строк і під процент, а також зберігання речей і надання супутніх послуг, пов'язаних з діяльністю ломбарду [4, с. 378].

Т. М. Завора, В. О. Ільченко зазначають, що ломбардна операція складається з двох взаємозалежних частин: безпосередньо кредитна операція: надання кредитором грошової позики позичальнику на умовах строковості, платності та повернення;

забезпечення зобов'язань позичальника. Засобом забезпечення зобов'язань позичальника кредитором виступає тверда застava майна позичальника (третьої особи) [5, с. 52].

На нашу думку, ломбардний бізнес – це вид підприємницької діяльності, який пов'язаний із кредитуванням на договірних засадах ломбардами фізичних осіб під визначену процентну ставку, забезпечення рухомим майном та здійснення його організаційного супроводу. Клієнти можуть звертатися в ломбарди з трьох причин:

- 1) потреба в готівці – для отримання швидкого кредиту;
- 2) заклад особистого майна;
- 3) купівля невикуплених речей, які виставлені на аукціон.

Тому залежно від сегментування за послугами ломбардний бізнес можна конкретизувати в частині споживчого кредитування (кредити під заставу особистого майна), роздрібну торгівлю живими товарами та оцінку предметів для купівлі чи закладу.

Окрім вищезазначеного, як зазначає Н. Михальчук, ломбарди є основними постачальниками дорогоцінних металів для поповнення золотовалютного резерву Державної скарбниці Національного банку [6].

В умовах пандемії Covid-19 та війни в Україні кількість ломбардів мала сталу тенденцію до зменшення з 324 од. у 2019 р. до 302 од. у 2020 р., 261 од. у 2021 р., 183 од. у 2022 р., 146 од. у 2023 р. та 109 од. станом на 01.01.2025 р., тобто за 2019–2024 рр. кількість ломбардів скоротилася у три рази [7]. Посилення регуляторних вимог з боку НБУ, чіткий контроль за їх дотриманням та необхідність нарощення капіталізації зумовили неможливість їх дотримання низкою установ і вихід з ринку.

У регіональному аспекті простежується нерівномірність розміщення та реєстрації ломбардів як юридичних осіб. Відповідно до інформації з Державного реєстру фінансових установ та реєстру осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги в Україні станом на 01.01.2025 р. налічувалося 109 ломбардів, найбільша їх кількість була зосереджена у м. Києві – 32 од. (29,4 %), Дніпропетровській області – 22 од. (20,2 %), Запорізькій області – 9 од. (8,3 %), Черкаській, Одеській, Львівській областях – по 5 од. (4,6 %), Харківській, Херсонській, Івано-Франківській, Донецькій областях – по 4 од. (3,7 %), Вінницькій, Кіровоградській, Закарпатській, Луганській – по 2 од. (1,8 %), Київській, Житомирській, Чернігівській, Полтавській, Сумській, Тернопільській, Чернівецькій – по 1 од.

(0,9 %) [8]. Отже, ломбарди в територіальному аспекті локалізуються в обласних центрах з індустріально розвинутою інфраструктурою та великою чисельністю населення.

Незважаючи на значне скорочення кількості ломбардів, сума наданих ними фінансових кредитів під заставу за 2019–2023 рр. зменшувалася значно меншими темпами, тобто за даний період – на 6063,7 млн грн, або на 33,4 %, з 18178,5 млн грн до 12114,8 млн грн; вартість майна, прийнятого ломбардами в заставу – на 7523,3 млн грн, або 35,6 %, з 21156,4 млн грн до 13633,1 млн грн. Обсяг погашених за рахунок майна, наданого в заставу кредитів, зріс на 84,2 млн грн, або 3,5 %, з 2396,9 млн грн до 2481,1 млн грн (рис. 1).

Коефіцієнт покриття заставою як кількісна характеристика достатності забезпечення кредитів скоротився з 116,4 % у 2019 р. до 112,5 % у 2023 р., однак його рівень є достатнім для компенсації втрат за кредитами.

Особливістю ломбардного кредитування є видача коштів в основному на короткий період, оскільки надання таких кредитів на більш довготермінову перспективу для клієнтів ломбардів, на відміну від банків, є економічно не вигідним, адже середньозважена річна процентна ставка за кредитами ломбардів за 2019–2023 рр. коливалася в межах 215,2–276,9 % річних. При несвоєчасному погашенні кредиту чи сплаті відсотків заставне майно реалізується, тому з цих позицій ризик для ломбардів є мінімальним. Саме тому, як зазначають О. В. Ярошевська, Д. В. Карась, А. С. Кушнір,

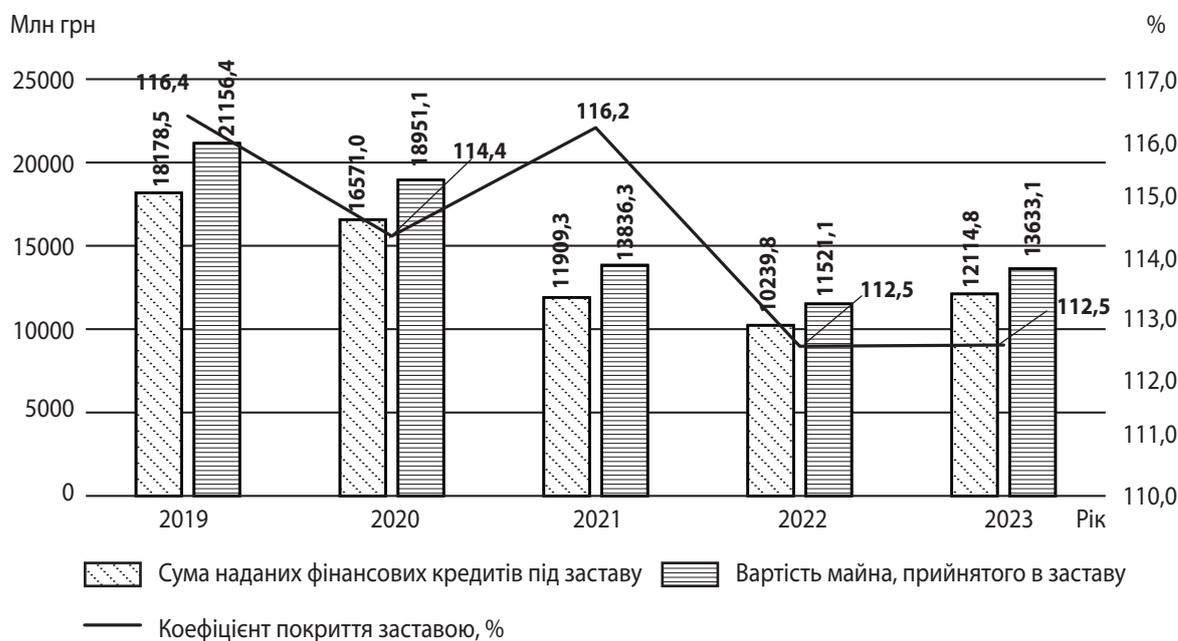

Рис. 1. Динаміка окремих показників кредитної діяльності ломбардів України за 2019–2023 рр.

Джерело: побудовано авторами на основі [7].

ломбард не формує резервів під кредитні ризики [9, с. 119].

Враховуючи мінімальний ризик у їх діяльності, ломбарди можна вважати найбільш стабільними інституціями фінансового ринку, особливо в часи негативних економічних трансформацій. У дослідженнях Т.-С. Hung і С.-Y. Li було виокремлено такі фактори стійкості ломбардного бізнесу:

- 1) іміджевий вимір корпоративної стійкості,
- 2) доступність,
- 3) задоволеність споживачів,
- 4) управління капіталом,
- 5) розташування [10].

Ломбардний бізнес в умовах сьогодення кардинально змінюється, оскільки відходить від застарілих стереотипів і трансформується у сучасного постачальника фінансових послуг, який обслуговує різноманітну клієнтуру. Це "відродження" ломбардів обумовлено впровадженням інноваційних бізнес-моделей, акцентом на клієнтському досвіді та ролі, яку ломбарди відіграють у подоланні тимчасових фінансових проблем.

Варто зазначити, що у світовій практиці виокремлюють такі інноваційні бізнес-моделі побудови і функціонування ломбардного бізнесу:

- ✦ онлайн-ломбарди – платформи, які дозволяють клієнтам отримувати миттєві оцінки та завершувати операції дистанційно, розширюючи доступність послуг;
- ✦ спеціалізовані ломбарди – зосереджені на конкретних предметах, як-от ювелірні вироби, музичні інструменти чи електроніка;
- ✦ партнерство та інтеграція – співпраця з іншими фінансовими установами та технологічними компаніями, що спрощує процеси та створює нові можливості;
- ✦ зосередженість на етичній практиці: прозорість у ціноутворенні, чіткі контракти та практика відповідального кредитування стають дедалі важливішими для зміцнення довіри [11].

В Україні нова модель регулювання НБУ ринку кредитування ломбардами має забезпечити функціонування їх діяльності на засадах прозорості, добросесної ринкової поведінки та захисту прав споживачів з урахуванням особливості бізнес-моделі ломбардів [12].

Отже, ломбарди стали унікальною частиною фінансової інфраструктури, яка знаходиться на

стику між комерцією і кредитуванням та водночас підпадає під регуляторні вимоги НБУ (рис. 2).

Регуляторні вимоги, економічні коливання та зміни в поведінці споживачів суттєво впливають на динаміку галузі. Подолання цих складнощів вимагає від ломбардів здатності пристосовуватися та інноваційних підходів, оскільки вони прагнуть задовольнити потреби своїх клієнтів, що постійно змінюються, дотримуючись правових та етичних стандартів.

Основними факторами, які впливають на розвиток ломбардного бізнесу, є:

- ✦ циклічність розвитку економіки. Підвищення рівня інфляції стимулює споживчий попит на послуги ломбардів. У періоди економічного спаду люди, які стикаються з фінансовими труднощами, можуть мати проблеми з доступом до традиційних джерел кредиту, таких як банки чи кредитні спілки. У зв'язку з цим вони звертаються до ломбардів як до надійної альтернативи отримання швидких грошових кредитів під заставу особистого майна;

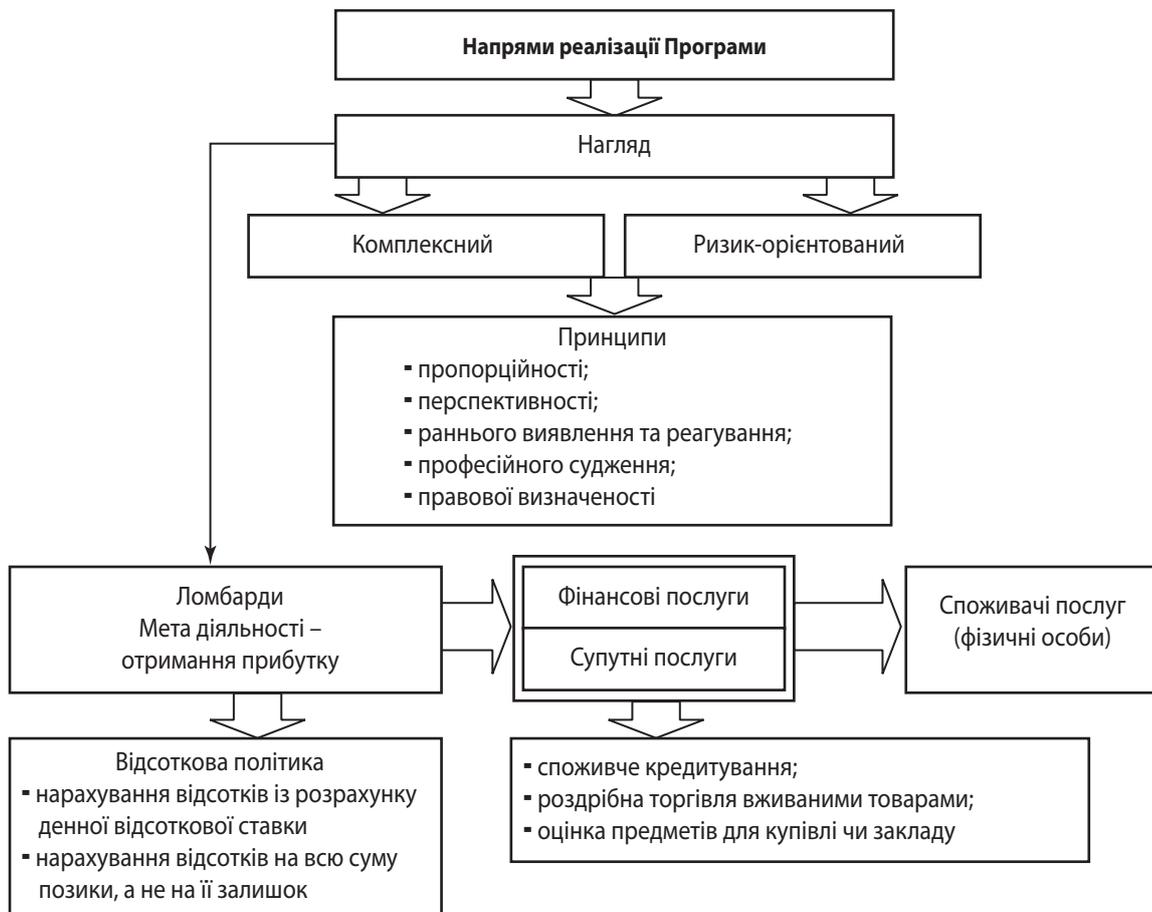

Рис. 2. Організаційні засади функціонування ломбардів в Україні

Джерело: авторська розробка.

- ✦ високий рівень безробіття та низький рівень заробітної плати можуть посилити фінансові труднощі для багатьох людей, спонукаючи їх шукати короткострокові фінансові рішення, які пропонують ломбарди. Окрім того, економічна невизначеність може спонукати споживачів визначати пріоритети для основних витрат, що робить позики в ломбардах привабливим варіантом для задоволення нагальних фінансових потреб без шкоди для цінних активів;
- ✦ поведінка споживачів. Спрямованість споживчих уподобань у напрямі ощадливості, сталого розвитку та орієнтованості на вартість витрат спонукає клієнтів все частіше звертатися до ломбардів як до джерела вживаних товарів. Оскільки вони стають більш економічними та шукають економічно ефективні варіанти, ломбарди пропонують їм привабливі пропозиції та широкий спектр товарів, включаючи електроніку, ювелірні вироби, предмети колекціонування;
- ✦ унікальність пропозицій щодо предмета застави, зручність і доступність послуг ломбардів привабливі для споживачів, які шукають швидкі грошові позики без жорстких вимог традиційних кредиторів.

Загалом поведінка споживачів, які віддають перевагу ощадливості, стійкості та мінімізації витрат, сприяє зростанню і розвитку ломбардного бізнесу, стимулюючи продаж вживаних товарів і попит на кредити.

Ключовими викликами і загрозами залишаються:

- ✦ соціальна стигма в обмеженні продажів. Ломбарди часто стикаються з негативним сприйняттям, яке стримує потенційних клієнтів від їх послуг, впливаючи на продаж як товарів, так і обсяги кредитування. Це створює проблеми у формуванні клієнтської бази, іміджу, зміцнення довіри та авторитету. Щоб подолати соціальну стигматизацію, необхідно докласти зусиль, щоб поінформувати громадськість про порядок надання послуг, які пропонують ломбарди, прозорість їх діяльності та етичність бізнес-практики;
- ✦ вплив Covid-19 на ринок ломбардів. Пандемія Covid-19 багатогранно вплинула на ринок ломбардів. Спочатку, під час карантину та економічної нестабільності, ломбарди

відчували підвищений попит на свої послуги, оскільки люди шукали швидких позик готівкою, щоб покрити основні витрати на тлі масової втрати роботи та фінансових труднощів. Через те, що традиційні кредитори обмежують кредитування, а рівень безробіття зростає, ломбарди стали порятунком для багатьох, хто шукав екстрених коштів. Однак пандемія також створила проблеми для ломбардів, зокрема збої в ланцюгах постачання, зменшення відвідуваності через заходи соціального дистанціювання та нормативні зміни, необхідні для протоколів охорони здоров'я та безпеки;

- ✦ повномасштабна війна в Україні та тимчасова окупація частини територій призвели до втрати частини клієнтської бази через виїзд за кордон, скорочення кількості ломбардів та їх підрозділів, створили проблему щодо збереження майна клієнтів, яке було предметом застави за договорами фінансових кредитів.

До основних напрямів подальшого розвитку ломбардного бізнесу в Україні можна віднести:

- ✦ удосконалення нормативно-правової бази регулювання ломбардної діяльності, яка б врегульовувала кредитні взаємовідносини ломбардів і позичальників;
- ✦ застосування новітніх та удосконалення існуючих методик оцінки кредитоспроможності позичальників й кредитного забезпечення з урахуванням особливостей ломбардного бізнесу;
- ✦ подолання соціальної стигматизації та підвищення рівня довіри через впровадження дієвої системи захисту прав споживачів ломбардних послуг;
- ✦ подальший розвиток нової парадигми комплексного та ризик-орієнтованого нагляду за ринком ломбардних послуг;
- ✦ розробку критеріїв дотримання вимог до капіталу з урахуванням сучасних змін у законодавстві та прозорості ведення бізнесу;
- ✦ впровадження новітніх та гнучких бізнес-моделей діяльності, таких як спеціалізовані та онлайн-ломбарди, інтегровані структури тощо;
- ✦ реалізацію диференційованих та гнучких підходів до механізму ціноутворення за ломбардними кредитами, можливостей їх реструктуризації в умовах війни.

ВИСНОВКИ

Ломбардний бізнес є важливою складовою фінансового ринку, яка має свої особливості функціонування та призначення, інтегрує елементи діяльності організацій побутового, торговельного обслуговування, фінансової установи. Ломбардний бізнес запропоновано розглядати як вид підприємницької діяльності, який пов'язаний із кредитуванням на договірних засадах ломбардами фізичних осіб під визначену процентну ставку, забезпечення рухомим майном та здійснення його організаційного супроводу.

Зазначено, що ломбарди є унікальною частиною фінансової інфраструктури, яка знаходиться на стику між комерцією і кредитуванням та водночас підпадає під регуляторні вимоги НБУ. Посилення вимог до сучасного ломбардного бізнесу зумовило кардинальні зміни до якості та спектра послуг, повноти інформації й транспарентності.

Такі трансформації потребують впровадження інноваційних клієнтоорієнтованих бізнес-моделей з акцентом на транспарентності, стійкості, гнучкості та динамічності.

Запропоновано перспективи розвитку ломбардного бізнесу в Україні розглядати в контексті удосконалення нормативно-правової бази регулювання ломбардної діяльності; впровадження новітніх та удосконалення існуючих методик оцінки кредитоспроможності позичальників та кредитного забезпечення; подолання соціальної стигматизації та підвищення рівня довіри через впровадження дієвої системи захисту прав споживачів ломбардних послуг; розвитку нової парадигми комплексного та ризик орієнтованого наглядку ринку ломбардних послуг; розробки критеріїв дотримання вимог до капіталу з урахуванням сучасних змін у законодавстві та транспарентності ведення бізнесу; впровадження новітніх та гнучких бізнес-моделей діяльності; реалізацію диференційованих та гнучких підходів до механізму ціноутворення за ломбардними кредитами.

Подальші дослідження повинні стосуватися розробки інструментарію кількісного та якісного оцінювання ефективності здійснення ломбардної діяльності з дотриманням концепції сталого розвитку, регуляторних вимог і ризик-орієнтованого управління. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Dharmadhikari S. Pawn Shop Market Report 2025 (Global Edition). November 2024 // Cognitive market research. URL: <https://www.cognitivemarketresearch.com/pawn-shop-market-report?srsId=AfmBOoqcQhLun57yAdA9mSjy9oVhn0Ac7kPGfwJugicJdw8LvdpYbplq>

2. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
3. Внукова Н. М. Фінансові аспекти ломбардної діяльності. Харків : ТО Ексклюзив, 2013. 150 с.
4. Пархоменко Є. Ю. Інституційний статус ломбардів та його вплив на аудит фінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2018. № 5. С. 377–383. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform2018-5_0-pages-377_383.pdf
5. Завора Т. М., Ільченко В. О. Особливості ломбардної діяльності в Україні. *Економіка і регіон*. 2017. № 6 (67). С. 51–56.
6. Михальчук Н. Постачальники дорогоцінних металів в скарбницю НБУ. Як змінився ринок ломбардів. 23.01.2024 р. URL: <https://finance.liga.net/ua/all/article/postachalnyky-dorohotsinnykh-metaliv-v-skarbnytsiu-nbu-yak-zminyvsia-rynok-lombardiv>
7. Основні показники діяльності ломбардів // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
8. Інформація з Державного реєстру фінансових установ та реєстру осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks/registers-lists>
9. Ярошевська О. В., Карась Д. В., Кушнір А. С. Кредити банківської установи та ломбарду: порівняльна оцінка механізмів. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. № 3 (18). С. 116–122. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2022-3-18>
10. Hung T.-C., Lin C.-Y. Key Sustainable Factors of the Pawnbroking Industry: An Empirical Study in Taiwan. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. 12669. DOI: <https://doi.org/10.3390/su141912669>
11. Pawn Shop Renaissance: The Revival of the Modern Pawn Shop Experience. URL: <https://www.dacherng.com.tw/boksmgs/pawn-shop-renaissance-the-revival-of-the-modern-pawn-shop>
12. Біла книга "Майбутнє регулювання діяльності ломбардів". Київ : Травень, 2020. 24 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_lombard_2020.pdf?v=4

REFERENCES

- "Bila knyha «Maibutnie rehuliuвання diialnosti lombardiv»" [White Paper "The Future of Pawnshop Regulation"]. Kyiv : Traven, 2020. https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_lombard_2020.pdf?v=4
- Dharmadhikari, S. "Pawn Shop Market Report 2025 (Global Edition). November 2024". Cognitive market research. <https://www.cognitivemarketresearch.com/pawn-shop-market-report?srsId=AfmBOoqcQhLun57yAdA9mSjy9oVhn0Ac7kPGfwJugicJdw8LvdpYbplq>

- com/pawn-shop-market-report?srsId=AfmBOoqc QhLun57yAdA9mSjy9oVhn0Ac7kPGfwJugicJdw8LvdpYbplq
- Hung, T.-C., and Lin, C.-Y. "Key Sustainable Factors of the Pawnbroking Industry: An Empirical Study in Taiwan". *Sustainability*, vol. 14. 12669 (2022). DOI: <https://doi.org/10.3390/su141912669>
- "Informatsiia z Derzhavnoho reiestru finansovykh ustanov ta reiestru osib, yaki ne ye finansovymi ustanovamy, ale maiut pravo nadavaty okremi finansovi posluhy" [Information from the State Register of Financial Institutions and the Register of Persons that are Not Financial Institutions but Have the Right to Provide Certain Financial Services]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks/registers-lists> [Legal Act of Ukraine] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
- Mykhalchuk, N. "Postachalnyky dorohotsinnykh metaliv v skarbnytsiu NBU" [Suppliers of Precious Metals to the NBU Treasury]. Yak zminyvsia rynek lombardiv. January 23, 2024. <https://finance.liga.net/ua/all/article/postachalnyky-dorohotsinnykh-metaliv-v-skarbnytsiu-nbu-yak-zminyvsia-rynek-lombardiv>
- "Osnovni pokaznyky diialnosti lombardiv" [Key Performance Indicators of Pawnshops]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
- "Pawn Shop Renaissance: The Revival of the Modern Pawn Shop Experience". <https://www.dacherng.com.tw/boksmgs/pawn-shop-renaissance-the-revival-of-the-modern-pawn-shop>
- Parkhomenko, Ye. Yu. "Instytutysiinyi status lombardiv ta yoho vplyv na audyt finansovoi zvitnosti" [The Institutional Status of Pawnshops and Its Impact on the Audit of Financial Statements]. *Biznes Inform*. 2018. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform2018-5_0-pages-377_383.pdf
- Vnukova, N. M. *Finansovi aspekty lombardnoi diialnosti* [Financial Aspects of Pawnshop Activities]. Kharkiv: TO Ekskliuzyv, 2013.
- Yaroshevska, O. V., Karas, D. V., and Kushnir, A. S. "Kredyty bankivskoi ustanovy ta lombardu: porivnialna otsinka mekhanizmiv" [Banking and Pawnshop Loans: A Comparative Assessment of the Mechanisms]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, no. 3(18) (2022): 116-122. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2022-3-18>
- Zavora, T. M., and Ilchenko, V. O. "Osoblyvosti lombardnoi diialnosti v Ukraini" [Peculiarities of Pawnshop Activities in Ukraine]. *Ekonomika i rehion*, no. 6(67) (2017): 51-56.